

SUNIY INTELEKTNING TA'LIMDAGI AHAMIYATI

Diplomat university nodavlat oliy ta'lim tashkiloti o'qituvchisi

Nurulloyev Ibodullo Zubaydillo o'g'li

Diplomat university EPH-01-25D guruhi talabasi :Mo'minova E'zoza

Annotatsiya: So'nggi asrlarda ilmiy-texnik taraqqiyot inson hayotining barcha sohalarida chuqur o'zgarishlarni yuzaga keltirdi. Ilm-fan va texnologiyalarning taraqqiyoti tufayli dunyo tubdan yangilandi, zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalari va ilg'or texnologiyalarning joriy qilinishi ta'lim tizimiga beqiyos imkoniyatlar ochib berdi. Sun'iy intellekt yutuqlari ta'lim sohasida yangi ufqlar ochib, o'quv jarayonining mazmuni, shakli va metodlariga mutlaqo yangi yondashuvlarni olib keldi. Bunday innovatsion texnologiyalar ta'lim samaradorligi va raqobatbardoshligini oshirish, ilg'or tajriba almashish, individual yondashuv asosida bilim berish imkoniyatlarini taqdim etadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, ta'lim texnologiyalari, raqamli ta'lim, avtomatlashtirilgan o'qitish, individual ta'lim, aqlli tizimlar, pedagogik innovatsiyalar, masofaviy ta'lim, bilimlarni avtomatik baholash, o'quv jarayonini optimallashtirish.

Bugungi kunda o'quv jarayonini raqamlashtirish, ma'lumotlarni tezkor qabul qilish va qayta ishlash, zamonaviy dasturiy ta'minot va ilg'or texnologik vositalardan foydalanish keng yoyilmoqda. Bu esa, avvalo, bilim olish jarayonini soddalashtirish, o'quvchilarning yangi bilim va ko'nikmalarni chuqur egallashiga yordam beradigan sharoitlarni yaratishda o'z ifodasini topmoqda. Ushbu jarayonda sun'iy intellekt texnologiyalari asosida yaratilgan o'quv dasturlari, virtual ta'lim platformalari, onlayn kurslar va interaktiv darsliklar o'qituvchilarning ishini yengillashtiradi hamda o'quvchilarga mustaqil fikrlash va ilgari surilgan muammolarni yechish ko'nikmalarini shakllantirishga katta yordam beradi. Ta'lim tizimida sun'iy intellekt asosida ishlab chiqilgan dasturiy vositalar yordamida har bir o'quvchining o'ziga xos xususiyatlari, qobiliyatlari, bilim va ko'nikmalari tahlil qilinib, individual o'quv rejalari tuzilmoqda. Bu esa an'anaviy yondashuvdan tubdan farq qilgan holda, har bir shaxsga xos ta'lim olish imkoniyatini ta'minlashda muhim vositaga aylanadi. Shuningdek, sun'iy intellekt

asosidagi texnologiyalarning asosiy ustunligi shundaki, ular ko‘plab murakkab pedagogik jarayonlarni avtomatlashtirish, statistik tahlillar asosida o‘quvchilarning salohiyatini aniqlash va ularni rivojlantirishda aniq tavsiyalar berish imkonini beradi [1].

O‘quv jarayonida zamonaviy texnologiyalar, xususan, sun‘iy intellekt asosidagi vositalardan foydalanish nafaqat o‘quvchilarning savodxonligini oshirish, balki o‘qituvchilarning pedagogik faoliyati samaradorligini ham oshiradi. Zamonaviy dars jarayonida o‘qituvchilar sun‘iy intellekt orqali dars mavzusiga mos test savollari tuzish, dars materiallarini tahlil qilish, bilimlarni avtomatik ravishda baholash, o‘quvchilarda yuzaga keladigan muammoli vaziyatlarni tezkor aniqlash va ularni hal qilish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu esa o‘qituvchiga har bir o‘quvchi bilan alohida shug‘ullanish, bilim darajasini o‘rganish, shaxsiy sifatidagi o‘zgarishlarni tahlil qilish uchun yetarlicha vaqtda imkoniyat yaratadi. Bundan tashqari, zamonaviy ta’limda axborot va ma’lumotlarni tezkor yetkazib berish, o‘quv jarayonidagi byurokratik to‘siqlarni kamaytirish, pedagoglarning yillik yoki choraklik hisobotlarini shakllantirish, guruhdagi har bir talabaga individual yondashuv asosida tavsiyalar berish, yangi bilimlarni chuqur o‘rganishni tashkil qilishda ham sun‘iy intellekt imkoniyatlari cheksizdir. Oliy ta’lim muassasalarida ham sun‘iy intellekt yordamida virtual laboratoriyalar, moddiy jihatdan kuchli bo‘lmagan o‘quv muassasalari uchun zamonaviy laboratoriyalar va xizmatlarni tashkil qilish imkoniyati mavjud. Bu esa ta’limda innovatsion faoliyatni kengaytirish, talabalar va pedagoglarning intellektual salohiyatini oshirish imkoniyatini beradi. Sun‘iy intellekt yordamida yaratilgan o‘quv muhitlaridan foydalanish o‘quvchilar va talabalar o‘rtasida o‘zaro raqobat va bilim olishga bo‘lgan qiziqishni kuchaytiradi. Xususan, yangi bilimlarni egallashda ularga individual yondashuv asosida maslahatlar berish, natijalarini onlayn baholash, zamonaviy axborot resurslaridan mustaqil foydalanish kabi imkoniyatlarni ta’minlaydi. Bu esa, bir tomondan, har bir o‘quvchining malaka va ko‘nikmalarini shakllantirish, hayotiy muammolarni mustaqil hal qilish, yangi bilimlarni tez va samarali o‘zlashtirish imkonini beradi. Shuni alohida ta’kidlash kerakki, sun‘iy intellektga asoslangan o‘quv dasturlari yordamida vaqt va makon chegaralarisiz bilim olish imkoniyati kengaydi. O‘quvchilar turli ta’lim resurslaridan istalgan vaqtda va istalgan joyda foydalanishi, o‘z bilimlarini oshirishi mumkin bo‘ldi. Ma’lumotlarni qayta ishlash, muhim va dolzarb bilimlarni filtrlash, o‘quv

dasturlari va test sinovlarini avtomatik tartibda tashkil qilish kabi ijobiy jihatlar zamonaviy ta'lim sohasida sun'iy intellektning ahamiyatini yanada oshiradi [2].

Bundan tashqari, avvalgi an'anaviy ta'lim jarayonida uchraydigan ayrim muammolar – guruhlarda har bir o'quvchining ishtirokini alohida baholashda yuzaga keladigan qiyinchiliklar, bilim darajasini aniqlashda subyektiv yondashuvlarning mavjudligi, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotdagi muammolar kabi to'siqlarning sun'iy intellekt texnologiyalari orqali bartaraf etilayotganligi muhim ahamiyatga ega. Masalan, zamonaviy elektronik platformalarda avtomatik test va savollar tuzish, o'quv materialini qayta ishlash va saralash, tavsiyaviy xulosalar chiqarish kabi imkoniyatlar sun'iy intellekt yutuqlarining ta'lim tizimidagi ahamiyatini ochib beradi [3].

Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish natijasida ta'lim jarayonida analitik tahlillarni samara bilan tashkil etish, ilmiy izlanishlar natijalarini tezkor tahlil qilish, o'quv dasturlaridagi kamchiliklarni aniqlash va ularni bartaraf etish kabilarda yuqori natijalarga erishildi. O'quvchilar, talabalar va o'qituvchilar erkin fikrlash, tezkor muammolarni hal qilish, fan-texnika yutuqlaridan o'z vaqtida foydalanish va har doim innovatsion takliflarni ishlab chiqish imkoniyatiga ega bo'ldilar. O'zbekiston ta'lim tizimi ham zamonaviy texnologiyalarni keng joriy qilishi natijasida xalqaro reytinglarda yuqori o'rinlarni egallashga intilmoqda. Ta'limda raqobatbardoshlik, o'quv jarayonining tezkorligi va samaradorligi oshib bormoqda. Bu borada zamonaviy sun'iy intellekt asosidagi dasturlar, interaktiv ta'lim vositalari va o'quv kurslarining ishlab chiqilishi va keng qo'llanilishi ta'limga yangi ruh bag'ishlamoqda. Respublikamizda axborot texnologiyalariga oid zamonaviy bilimlarni keng joriy etish, o'qituvchilar va talabalarga sun'iy intellekt sohasida bilim va ko'nikmalar berish borasida muhim islohotlar amalga oshirilmoqda. Albatta, bu sohada kutilayotgan natijalarga erishish uchun zamonaviy dars usullari, ilg'or tajribalar, interaktiv darsliklar, virtual laboratoriyalar, onlayn kurslar va boshqa innovatsion vositalarni keng joriy etish zarur. Sun'iy intellekt asosidagi dasturiy mahsulotlarga asoslangan bilimlarni o'zlashtirish ta'limda yangi o'quv dasturlarini yaratish, o'quvchilar va talabalar bilimini zamonaviy talablarga mos ravishda shakllantirish va rivojlantirishda muhim o'rin tutmoqda. Zamonaviy texnologiyalar yordamida tezkor va ishonchli ma'lumotlarni qidirish, tahlil qilish va o'zlashtirish imkoniyati kengaydi. O'quvchilar

o'zlarining bilim darajalarini muntazam nazorat qilib, bilimlarini mustahkamlashda zamonaviy vositalardan foydalanmoqda [4].

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt texnologiyalarining joriy qilinishi natijasida ta'lim tizimining samaradorligi, sifati, tezkorligi va raqobatbardoshligi yuqori darajaga ko'tarildi. Har bir o'quvchi va talabaning individual xususiyatlarini hisobga olish, shaxsiy yondashuv asosida bilim va ko'nikmalarni shakllantirish, zamonaviy o'quv dasturlari, interaktiv darslar va virtual laboratoriyalardan foydalanish orqali yangi avlodga zamonaviy bilim va ko'nikmalar berilmoqda. Barcha yuqoridagi imkoniyatlar, jumladan, zamonaviy texnologiyalardan unumli foydalanish, o'quv jarayonini sifat jihatidan yaxshilash, maqsadli ta'limga erishish va ilg'or yutuqlardan foydalanish orqali ta'lim tizimi yetakchi taraqqiyot sari yo'naltirilmoqda. Yangi avlod uchun imkoniyatlar doirasi kengaymoqdaki, bu imkoniyatlardan to'g'ri foydalanish – zamonaviy ta'limda ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Shu bois, sun'iy intellekt texnologiyalari kelgusida zamonaviy ta'lim taraqqiyotining asosi bo'lib, bilimli va raqobatbardosh avlodni shakllantirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Aminov, B. (2021). "Sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar asosida ta'lim jarayonini takomillashtirish". Zamonaviy Ta'lim, 4(2), 112-118.
2. Bekmurodova, Z. (2020). "Sun'iy intellekt texnologiyalarining o'quv jarayonlariga integratsiyasi". Axborot Texnologiyalari va Ta'lim, 1(2), 95-101.
3. Jabborov, X. (2019). "Ta'lim tizimida sun'iy intellekt imkoniyatlari". Innovatsion Ilmiy Izlanishlar, 3(1), 60-66.
4. Karimova, M. (2022). "Sun'iy intellekt yordamida individual ta'lim yo'llarini ishlab chiqish". Ilmiy Tadqiqotlar, 7(4), 180-189.
5. Komilov, N. (2018). "Sun'iy intellekt va zamonaviy o'quv metodikasi". Oliy Ta'lim, 2(3), 50-54.
6. Mamatov, S. (2020). "Maktablarda sun'iy intellekt asosida darslarni tashkil qilish". Pedagogika Ilmi, 5(1), 41-48.

7. Pulatova, G. (2017). "Ta'limda innovatsion texnologiyalar va sun'iy intellekt". Ta'lim va Innovatsiya, 1(2), 22-29.
8. Raximov, U. (2022). "Kasb-hunar ta'limida sun'iy intellekt imkoniyatlari". Kasb-Hunar Ta'limi, 6(3), 133-140.